

સુધારા

વધારા સાથે.

પ્રવિણા વિલાસી

કાવ્ય—માળા.

ભાગ પહેલો.

દાહરો.

છ પ્રતો વેચાઈ ગઇ, વાંચો સાતમી છુક;
છોટો દુર્ગુણ દુષ્ટને, માફ કરો ભૂલ ચુક.

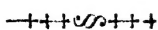
રચનાર:—લાલશંકર ઈશ્વરભાઈ ત્રિવેદી.

છપાવી પ્રકટ કરનાર,

શંકરસલાહ પિતાગ્રજરદાસ વ્યાસ,

કાળુપુર ભંડેરી પોળ—અમદાવાદ તથા મુંબઈ.

સંવત ૧૯૭૪.] સર્વ હક્ક સ્વાધીન. [સને ૧૯૧૭.

આવૃત્તિ ૭ મી પ્રત ૧૦૦૦.

મુલ્ય એક આનો.

સુધરેલા શોખીનોને ખુશ ખબર.

—:૦:—

સુધરેલ મુંબઈની મઝા.

સાંભળજો હે શોખીન મેનો ફેશનથી શું સાર થાવાના !
 પૈસા પાકીટ ખાલી થઈને ઘરમાં શંખમશંખા હિડવાના.
 કોલર નેકટાઈ બલે લગાવે. ફેશનેબલ થઈ ફરવાના,
 હેરકટીંગની અંદર જઈને ખાલ તમે કપાવવાના;
 સેન્ટ લવંડર માથામાં નાખી ખુશખોદાર થઈ ફરવાના.—પૈસા.
 વેશ્યા સાથે પ્રીતી કરીને લાભ તમે શું હિડવાના !
 ચાંદી ટાંકી પરમીયો લઈને ઘરમાં નિશ્ચમ આવવાના;
 હોસપીટાલની અંદર જઈને નક્કી પુશકળ રીખાવવાના.—પૈસા.
 આપણીના અતી પ્રેમથી લોહીનાં પાણી થાવાના,
 આન્ડી ખોટલના મોહથી મગજ નક્કી ખગડવાના;
 વીરકી રમ ને લીથીયાથી શું ફાયદા છે થાવાના.—પૈસા.
 ગ્રાંટરોડની મુસાફરી કરવા ધણા યુવાનો જવાના,
 વેશ્યાના મોહની માંહી ધણા જણા અંજળવાના;
 પાયમાલ કરીને મહા યુવાની મુડદાલ થઈને ફરવાના.—પૈસા.
 શંકર વિનવે હે શાણા મેનો ફેશનથી ફાયદા નથી થાવાના,
 મહા મુશીબતે રજેલાં નાણા નકામા જવાના;
 મરીબ અને કંગાળ થઈને દેવાળું કાઢી ફરવાના.—પૈસા.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૭૩૮૭ વર્ગિક

પુસ્તકનું નામ ત્રિપિણા વિભાસ શલ્યખાપા

વિષય ૬-૧૪

હોટલથી ગુજરાત હિંદુસ્તાનની ખરાબી.

સવૈયા ખત્રીસા એકત્રીસા.

- હે ગુજરાતી ગુર્જરમાંથી શૈર્ય ગયું છે શાનાથી,
દારૂએ તો દારૂજ વાળ્યો, ખીડી ખીડી ચ્હાનાથી;
દુધના કુચા પીને બેઠા પહેર્યા ચશ્માં મળ્યું માન,
માંખણમાં તો મીશ્રીત પેહું હૈયું બળતું હિંદુસ્થાન. ૧
- ધર્મ કર્મને વાદજ પડીઓ કરમે લગામ આવી છે,
ધમકીથી તો ધર્મજ નાઠો હોટલ હૈયે વહાલી છે;
તાડી પીવા તતપર થઈને મૂક્યું સર્વ ભણેલું જ્ઞાન,
રસ્તા મહીં રડવડતા દીસે હૈયું બળતું હિંદુસ્થાન. ૨
- સોડાવોટર સાઈં લાગે લીમલેટમાં લાગ્યું છે ચિત્ત,
રહવાર સાંજે શરણત ભાવે ખીસકુટ આગળ અંધોભીંત;
આવી રીતી શીખ્યા તેથી ભાવે નહીં કંઈ ધરમાં ધાન,
લાલધુમ આંખોથી મહેકુળ હૈયું બળતું હિંદુસ્થાન. ૩
- ચાહ ખીડીમાં ઝાઝી પ્રીતિ દુધ તાણું લેતો નહીં નામ,
હોટલમાં હૈયું દરખ્યું છે ગુર્જરનું તો પીને જમ;
શૈર્ય ગયું છે ગુર્જરનું તો ખીડી ચાહ ને ચાવે પાન,
ત્રીસા ખીડી રાએ નહીં કંઈ હૈયું બળતું હિંદુસ્થાન. ૪
- ગંજર ટ્રાવીક જોર કરીને જીવાન નરને ખેંચે છે,
પીકમીઅપ પીવાને કાજે પૈસા પાકીટ વહેંચે છે;
લીથીયામાં લથડીયાં ખઈને લહેરી રહે ખુબ ગુલતાન,
રાસખરી રસવાળી લાગે હૈયું બળતું હિંદુસ્થાન. ૫

- હાલ્લા ડયુકે ગ્રસ્ટો કીધું કોલ્ડ ડ્રીંકસ માંગે આવી,
આઈસક્રીમ આનંદે ભાવે લ્યોને દુધના કુચા ચાવી;
ઓછી રોજી આવા મોજી કેમ રહે છે હે હેવાન,
સર્વ રજેલું ગયું હોટલે હૈયું બળતું હિંદુસ્થાન. ૬
- આખો દિવસ રળીરળીને હોટલ કાળે કીધું દામ,
સદા સાટાં કરી કમાયા હોટલમાં લીધો આરામ;
બનાવટી બ્રાહ્મણના હાથે બજાયાં ખાતા ભુલતા ભાન,
ખમણ કચોરી ખુબ લખ ખાતા હૈયું બળતું હિંદુસ્થાન. ૭
- ડબલ સીંગલ કોકો કોશી ઓરડરથી આવી મળતી,
ટેબલ ઉપર ટોપી મેલી પીવા માંડે છે વળતી;
ટેબલ હેઠળ લાંબા ટાંગા પુછ હલાવે જેવું શ્વાન,
હલાવતા પગ તેવી રીતે હૈયું બળતું હિંદુસ્થાન. ૮
- લાવડાં અલ્યા ખીસકુટ ઓ ખુડયલ પૈસા એકતણા મુજમાટ,
આધીન સેવક હાજર કરતા જોઈ રોફનો ખોટો દાહ;
ચ્હામાં બોળી ખીસકુટ ચાવે શીખામણ ધરતા નહીં કાન,
એહું જુહું અળગું મૂકયું હૈયું બળતું હિંદુસ્થાન. ૯
- અરીસા આગળ આખા દીલના દેખાવે તેને દેખાય,
ચ્હા પીતાં ફાટેલું મોહું હૈયું તે દેખી હરખાય;
પરીક્ષા પટ્ટીયાંની કરવા બેઠો હોટેલનો મહેમાન,
વાંકું ચુંકું ખસી ગયેલું હૈયું બળતું હિંદુસ્થાન. ૧૦
- જુટ કાઢવાની છે બાધા રાખી છે ઈંગ્રેજી રીત,
હિંદુ થઈને થયો બબરચી રાખીને હોટલમાં ચિત;
બણ્યા ગણ્યામાં પૂરો પડીયો બોલીનો દીસે ગુણવાન,
અર્ધદગ્ધ સાહેબજી કહેતાં હૈયું બળતું હિંદુસ્થાન. ૧૧

- ચહાને પીતાં મુછો બગડે રમાલ તેને લોવાનો,
ખીસકુટનું બચકું ખાઈ ઉઠ્યા હાથ નથી કાંઈ ધોવાનો;
રમાલ પાણી રમાલ લોટો લુવે રમાલે નાકને કાન,
ખીસા અંદર એઠો ઘાલે હૈયું બળતું હિંદુસ્થાન. ૧૨
- ભાઈબંધોની ટોળા ઉંચ નીચ જાતિની ભેગી થાય,
એક ડુલે તો સઘળા ડુલે તેવી રીતે પાછળ બચ;
પાણી પીને પૈસા આપ્યા પણ ન રાખ્યું ચિત્તનું ભાન,
આવક કરતાં જવક ઝાઝી હૈયું બળતું હિંદુસ્થાન. ૧૩
- પરસેવો વાળાને પૈસો ભેગો કરતાં આવે ભેર,
ખોટે રસ્તે તે નાણાને હાથે કરીને નાખે દોર;
ઘરની ઘેરી ઘાંટા પાડે ઉછેદીયા નહીં ઘરમાં ધાન,
વ્યસની તો વળગી રહે વ્યસને હૈયું બળતું હિંદુસ્થાન. ૧૪
- નવાં લુગડાં બાળક માટે લાવે પણ પાસે નહિ કામ,
ઉધાર ઉછીનું લાવી લાવી ચલવે એ તો ઘરનું કામ;
મુદ્દલનું તો વ્યાજ થયું બહુ તોએ ફરી ગયું કયાં ભાન,
હોટલ હૈયેથી નહિ અળગી હૈયું બળતું હિંદુસ્થાન. ૧૫
- ઘરની ઘેરી ઘાંટી ચાટે વેશ્યા પહેરે સારા ચીર,
ખરા ગુરને ખાવાનું નહિ લુચ્ચા ખાતા પુરીઓ ખીર;
જો કોઈ શીખામણની વાતો કહે તો તેનો લે એ જન,
ખુદ્દા ગણીયા બેલ બરોબર હૈયું બળતું હિંદુસ્થાન. ૧૬
- હે ગુજરાતી ગુર્જરનું નાણું સરવે મીથ્યા બચ,
ઉંધે રસ્તે નાણું નાખી અભાગીયા જન ખુશી થાય;
નાના બાળક ભણવામાં રાખે નહિ એ પોતે ભાન,
કરે ખીજાને પોતા જેવા હૈયું બળતું હિંદુસ્થાન. ૧૭

મુધારાની સવડ.

—:૦:—

ગઝલ.

મુધારે તો થશે સારી, જગતની આ દશા ખૂરી ;
 કુધારે તો બગડવાની, બધી દુનિયા શુરી પૂરી.
 ધણા વિદ્વાન વિદ્યાને, ભણેલા તે ગણે નહિ જો;
 ધણા હુંશીયાર હુંશીયારી, મુકીને ચાલતા મહી જો.
 ધણા ધનવાન ધનનાથી, ધરમને તો મૂક્યો આધો;
 ધણા ડાહ્યા ડહાપણમાં, તમે શીદ બીખને માગો.
 અરે હે આર્ય ! શોખીલા, બીડી ચ્હા પી થયા ઢીલા;
 ગયું દૈવત હોટલે, ખરી હોટલની લીલા.
 અરે ચશ્મા તમે પહેરી, ચતુરાઈ મૂકી આવ્યા;
 કીડી માંખો ને મંડાડા, ચ્હા તેનો પીને આવ્યા.
 બધો કચરો થયો ભેગો, પીનારો દેખતો નહિ જો;
 વળી દુધો પીવા વાસી, ભમે છે ચિત્ત તો મહી જો.
 ધણા ખાલા રકાબીમાં, પીનારા પી ગયા પાણી;
 દીસે છે દેખીતી એંઠી, તમે લ્યો શીદને તાણી.
 અરે ગુર્જર તમે વેલા, થઈને ધર્મ બોલો છો;
 બીજાએ રાખ ચોળી છે, તમે શીદ રાખ ચોળો છો.
 ધણા પોરા મુવેલા તે, કુચા ભેગા ગળ્યામાં છે;
 ટીલું તાણું પીધું પાણી, ભગત તો મહી ભળ્યામાં છે.
 નહીં અફસોસ એંઠાનો, તને કંઈ લાગતો દીસે;
 કહેનારા કહી લ્યોને, પીનારા તો જરૂર પીશે.

રાગ—મેઘાન કરે મેઘાની.

- હોટલ હૈયાની નારી, મૂકે કયમ તે વિસારી.
હોટલ તે હીંચકો ધરતો, વળી પલંગ પ્યારા નરતો,
ચ્હાની તો ત્યાં તૈયારી— હોટલ.
- હોટલ છે ગુલાબ પુલો, અંદર બેસીને ઝુલો,
વળી નાણાની ખુવારી— હોટલ.
- હોટલનાં ખુરશી મેળે, શી આવે તેની લેળે,
ખીસકુટ ચ્હા લાગે સારી— હોટલ.
- હોટલમાં હૈયું હરખે, ગોલો સોનાને પરખે,
બેસે ઉઘાડી ખારી— હોટલ.
- જે ના પીતા ધનવાળા, તે દીકરા કરતા ચાળા,
જેમ કરે ઘણી મંજરી— હોટલ.
- આગળ ઉભા રહે દાસો, કેમ સાહેબ શું શું ખાશો,
જેવી ગુણકાની યારી— હોટલ.
- સાહેબને માટે સોડા, પીવાના પહેરી જોડા,
શીદ ખુવો તમે ધરખારી— હોટલ.
- હોટલમાં હાજર ચીજો, પૈસા આપીને પીજો,
પીએ મોટા બ્રહ્મચારી— હોટલ.
- હોટલ હૈયાનો હીરો, ઝડપે છે ઝાઝા વીરો,
જુગાર અને અહંકારી— હોટલ.
- સમજાનેથી હોટલમાં, ચ્હા પી લેવાનો પલમાં,
જુવે નહીં કાંધ વિચારી— હોટલ.

જુના નવા રિવાજો.

જુના રિવાજ જડમૂળથીરે, નાંખ્યા ખોદીને દૂરરે.	જુના.
નારીને જોઈએ પોલકુરે, જોઈએ ઝીણાં વસ્ત્રરે;	
દીલ બધું દેખાય છે, જેમાં જળાં સહજરે.	જુના.
પોલકાંથી પોતે પાતળારે, મટી જડી દેખાયરે;	
દરજી મરજી સાચવી, પૈસા ફેલી ખાયરે.	જુના.
જોઈએ ઘોળાઘોળા ધાધરાંરે, હેઠળ ઝાઝી છે પ્લેટરે;	
ઘોળણનો વેશ ધરી લીધો, ડ્રેસ થયો ઓલરેટરે.	જુના.
નાકે કાંટા નથી શોભતાંરે, ચુની ચતુર સુગળરે;	
ગયાં કલ્લાં ને કાંચળી, કળજીગતું પ્રમાણરે.	જુના.
દરરોજ દવાની બાટલીરે, અને ચ્હાનો જે કપરે;	
ક્ષય રોગ ખાંતથી લાગીઓ, એતો બેઠો છે ચપરે.	જુના.
ઉંડા કુવાને લાંબા દોરડારે, કર્યો ચકલીએ ચુપરે;	
બેઠે પાણી ઘેર આવતું, એવો ઇંગ્રેજ ભુપરે.	જુના.
રાંડીરાંડોના રેંટીયારે, ખુણે ઉધઈઓ ખાયરે;	
ઘંટીના પથ્થર પુટી ગયા, સંચે લોટ દળાયરે.	જુના.
નારી ઉપર તમે નરહરીરે, કેવી કાધી છે મહેરરે;	
તોએ કહે છે ઘણાં કામ, તો પડ્યાં છે મારે ઘેરરે.	જુના.
ચીનાઈ સાડીને ઝીક ઓપતીરે બાંટ ખુણે સંતાયરે;	
દાતણ બીચારાં શું કરે, બ્રસ મસ્સી ધસાયરે.	જુના.
ઘેર ઘેર ગ્યાસલેટ વાપર્યુંરે, લાગ્યું દીવેલને દુઃખરે;	
બીજા જેવો ડ્રેસ રાખતીરે, પણ કાળું છે મુખરે.	જુના.
કાળી ગોરી બનવા જાયછેરે, કરી પાઉરનો લેપરે;	
સાખુથી સાફસુફ રાખતી, પણ ફર્યા નહીં મેપરે.	જુના.

જન્મ ધરીને સંસારમાં શું શોધ્યું?

—:૦:—

લેખક—દલપતરામ ગૌરીશંકર નવલખા—જામનગર.

રાગ—માલકોષ.

શું સાર શોધ્યો અવતરી, જે ચાર સાધન ના સર્વો,
 ધન ધામ ને દોલત ખજાના, ભુમીમાં રહેશે ભર્યા— શું સાર.
 ધોળાં થયાં કાળાં ગયાં, પણ કૃત્ય કાળા રહી ગયાં,
 ધોળે પડી એ ધુળ ધોળી, કીર્તિ કામ નહિ કર્યા— શું સાર.
 દાદા ઠર્યાં ડહાપણુ ભર્યાં, વળી દંડ કર માંહે ધર્યાં;
 એ કાર્ય વ્યર્થ કર્યાં કમંડલ, દંડ કરમાં લેઈ ફર્યા— શું સાર.
 હાડ ચામેથી મટેલાં, મેલ મૂત્રેથી ભરેલાં;
 હાંડેલાં ન કર્યાં કર્યાં જે, ધર્મ ધોરણુ પરહર્યાં— શું સાર
 પાવલાં પગમાં ધર્યાં, પરિધાન પિતાંજર ધર્યાં;
 એ પાવલાં ન ધર્યાં ધર્યાં જે, જ્ઞાન પાન પરાં રહ્યાં— શું સાર.
 નિજ ગેહમાં દિપક ફર્યા, ધનધોર અંધારાં ટળ્યાં;
 ધનધોર એ ન ટળ્યાં ટળ્યાં જે, દેહ અંધારા રહ્યાં— શું સાર.
 બહુ ખર્ચ કરીને સંચર્યાં, દેશાટને ભૂમિ ફર્યા,
 ભૂમિ એ ન ફર્યા ફર્યા જે, બ્રહ્મભૂમિ ના ફર્યા— શું સાર.
 બાગ ઉદ્યાને ગયા, મિષ્ટાન ભોજનને ગળ્યાં;
 એ ભોજનો ન મળ્યાં ગળ્યાં જે, ગર્વ તંતુનાં ગળ્યાં— શું સાર.
 ઠાઠ માઠેથી ફર્યા, મુખ આરસી જેઠ રહ્યા;
 મુખ જેઠને ન રહ્યા રહ્યા જે, દયા દાન ગયાં ગયાં— શું સાર.
 તામ્બુલો મુખમાં ધર્યાં, કાથે અને ચુને કર્યાં;
 એ પાન રહેશે સૌ પડ્યાં, હીરાકશીથી છે ભર્યાં— શું સાર.

દોંગી જગતના બાવાઓ.

—:૦:—

(મરછીયા છંદ)

ભાઈ જોજો દોંગી જગના બાવા,	દોંગી જગતના બાવા;	
દેવા માંડ્યા સંસારના લહાવારે,		ભાઈ
માતા પિતા જોણે દીધાં છોડી,	ઈશ્વર ભક્તિમાં મન દીધુંરે;	
પણુ તેમા કસર રહી થોડીરે,		ભાઈ
થયાં ભગવાં વસ્ત્ર પહેરી બાવા,	લીધો તંબુરો ભજન ગાવા;	
લાગ્યા રૂપૈયા તનથી કમાવવારે,		ભાઈ
થયા ભગવાં વસ્ત્રે બ્રહ્મચારી,	કાઠી લાવ્યા ગૃહસ્થ કેરી નારી;	
તેવા નરો રહ્યા ફાંફાં મારીરે,		ભાઈ
ચાર નારી બાવાને નવરાવેરે,	ત્રણુ નારી બાવાને ખવરાવે;	
પાન સોપારી રસ પીવરાવેરે,		ભાઈ
પગ ચંપી બાવાની કરે પ્રીતે,	નામ ભગવાનનું મૂકયું ભીતે;	
ખોટા કામો કરે ખીતે ખીતેરે,		ભાઈ
જુઓ જુઓ કળીયુગના બાવા,	લોકો આપે છે સાઈં સાઈં,	
શીદ પૂજે છે દોંગી બાવારે,		ભાઈ
પોતે કુખી બીજને કુબાડો,	આવી ખુખી બીજને લગાડો;	
શીદ સતી સ્ત્રીઓને બગાડોરે,		ભાઈ
નારી નરની ન રાખે માઝા,	કરતી સ્વામીને ટુંકારા ઝાઝા;	
ખવરાવી રાખે બાવા તાજરે,		ભાઈ
વીસ ચાલી વર્ષોની ઘણી નારી,	કાઈ સારી ને કાઠ નઠારી;	
હરનિશ સેવે જાય બ્રહ્મચારીરે,		ભાઈ

ફેશન સાથે ફીદાગીરી ને ધરમાંથી ધન દોલતની વિદાગીરી.

સાંભળજો હે સજ્જન મેનો યંગ મેનો શોખમાં શું શું કરવાના
ફેશન ઉપર ફીદા થઈને ફક્કડલાલા થઈ ફરવાના
ધરમાં ખાવાનું છે કે નહિ તેની શીકરજરા નહિ કરવાના
નવા ડ્રેસો ખનાવવા માટે નાણું પુસ્કળ ખરચવાના
કોલર નેકટાઈથી સજ થઈને સ્ટીક ઝાલી ફરવાના—ફેશન.
ઘા ચીરૂતને ખાંડી ઘણા જણા ભાઈ પીવાના
પ્રભાતે તો પ્યાલા ચાટવા હોટલમાં એ જવાના
અઢાર હાથના વાંસ ભાઈ ધરની અંદર ઉડવાના—ફેશન.
મધ્યાને મધુપાનના શોખીન મદીરાથી (ઘણા જણા) મસ્ત
થઈને ફરવાના
સાંજે સહેલ કરવા માટે સફેદગલીમાં ભટકેલ કોઈ જવાના
ખીશા ખાલીને ભભકા ભારી ઉપરથી ટાપટીપ દેખાવાના—ફેશન.
શોખમાં ફર્સ્ટકલાસ સુટ એ પહેરવા માટે ખનાવવાના
ધરેણામાં ફેનસી ઘડીઆલ ગજવામાં તો રાખવાના
તેજનામાં તલક બીડીઓ ઘણા જણા ભાઈ પીવાના—ફેશન.
ખંગાળી ફેશનના ખાલ આજ કાલ ઘણા તો ઓળવાના
ભણતરમાં ભમરડા જેટલું ભાઈ સાહેબ ભણવાના
ચશમાં ચાંગલા પહેરીને મુખે ઓલરાષ્ટ વધવાના—ફેશન.

વાંઢાનો વિલાપ.

—:~:—

(આંખ વિના અંધારે—એ રાગ.)

- નાર વિના ઘેર તાળુંરે, સદાય મારે નાર વિના ઘેર તાળું.
 ઉડકું લોટા હાથે, લાવું હું પાણી માથે;
 મન બળે સ્ત્રીઓને બાળુંરે. સદાય.
- સ્થવારે હાથે રાંધું, બાખરી સાંજે બાંધું;
 મન બળે ને કહું વાળુંરે. સદાય.
- પળે પળે પ્રેમદાને, ઘડી ઘડી પ્રેમદાને;
 સંભાળી ખાટલો ઢાળુંરે. સદાય.
- ઘરમાં પલંગ ખાટો, ટેબલ ખુરશી ને પાટો;
 પાનાં વિનાનું જેમ ડાળુંરે. સદાય.
- સ્વપ્નામાં પરણ્યો નારી, હોંસો પુરી થઇ મારી;
 વીજળીનું એતો અજવાળુંરે. સદાય.
- એકલા ઘરમાં રહેવું, સૌ દુઃખ મનમાં સેહેવું;
 ધંટી વિનાનું જેમ થાળુંરે. સદાય.
- હે ઈશ આપો નારી, આશા પુરોને મારી;
 નહીં તો હીમાળે હાડ ગાળુંરે. સદાય.
- ઢંડ બંગી ને નારી, ગુનેગારી શી મારી;
 મનડાને મનમાં ઘણું બાળુંરે. સદાય.
- સોટી પણ કેને માફ, ધરાણા કેને શણગાર;
 સોનીનું ઘર મેં નથી બાળ્યુંરે. સદાય.
- દાળ ચોખામાં થેળો, વાંઢાને મોટો મેળો;
 ચારણીએ લોટને ચાળુંરે. સદાય.

શન્યકાર સહિમાં, દેહ કુબ્યે કરતીમાં.
 ધરમાં નથી રંગીન સાળુંરે. સદાય.
 સાળુની પહેરનારી, આબૂપણુની માગનારી;
 મારા ધરને કેમ ટાળ્યુંરે. સદાય.
 સાણુ ને અત્તર ચોળું, ગુલાબજળ દીલે રોળુંરે;
 નારી વિના તો મુખ કાળુંરે. સદાય.
 વિચારની લાગી છે વ્યાધિ, કામદેવે કેડ બાંધી;
 શું કરું ! નાણાંને ઉછાળુંરે. સદાય.

નવા સુધારાની નરનારી.

—:૦:—

રાગ—સવૈયા એકત્રીસાં બત્રીસા.

દેખાદેખી શીખ્યા ખોટું, સારી ટેવો કાઢીને,
 બાપાને કહે દેમ પુલ યુ, ગાળો દે છે માડીને;
 વ્યસન અંદર લાન નહિને આંખો તો રહે છે રાતી,
 ગાડરીયા પ્રવાહની પંઠે, કેમ બુડો ગુજરાતી. ૧
 બ્રાહ્મણ થઈ રૂદ્રાક્ષો મૂકી, ગાયત્રી ગંગાને તીર,
 પુત્રી સાટે પીતા પરણે, બેનને સાટે પરણે વીર;
 ચામ બગડે ચંદન ચરચે, જાતી કેવી પંકાતી—ગા. ૨
 નહાવાથી તો ટાઢ વહાય છે, જનોઈ જેમ ફાંસીનો દોર,
 સારો મેવો ખાવો મૂકી, હાથે ખાવા ખાટાં બોર;
 હરામ ચસકો લઇને પડીયો, બઈ બજારે ટીચાતી—ગા. ૩
 પાછળ શીખ્યા બદલે આગળ, વાંકાં તો લટીઆં લબડે,
 તેલ અત્તરથી પાંથી પાડે, બીજા તો છોને બબડે ?
 બૈરીનો પણ ટેસ વધ્યો છે, નહી ચરખી દીલમાં માતી—ગા. ૪

- કેમ અલી હું કેવી દેખાઉં, મનમાં એવી મગફળી,
 નવા ડ્રેસમાં નીતનીત ફરતી, કેવી કળીભુગની ખુખી;
 ઝીણું લુગડે ઝાઝુ દીલને, ઉધાડી રહે છે છાતી—ગા. ૫
- બાણે હું તો મડમ બની જઉં, નહિ ગુજરાતીની બેટી,
 બળી ગાંસડી બહુ લુગડાંની, રાખે ટૂંક ડબો પેટી;
 ચ્હા ખીસકુટ ને લજ્યાં એ તો, ઉધાડે છોગે ખાતી—ગા. ૬
- ધરમાં ખાવાનું છે કે નહિ, તેની પણ કંઈ નહિ ભીતી,
 નવા ડ્રેસ ને નવા નમુના, માટે નહિ ખાતી પીતી;
 ધરડા માત પિતાને આ, દેખીને તો ચિંતા થાતી—ગા. ૭
- દીકરીનાં પણ નાણાં લેવાં, તેવું નરનારી ચહાતાં,
 બહુ સુધરીને આવું શીખ્યા, પાછળથી બહુ પસ્તાતાં;
 વીસટા જેવું ધન દીકરીનું, ધન લેનારાની છાતી—ગા. ૮
- લાજમલાઓ આધો મૂક્યો, અરધે માથે ઓઢીને,
 કુધારાનો શોખળ લાગ્યો, બુના રિવાજો છોડીને;
 શાણીનો સુધારો દેખી, સાસુ ધરમાં અકળાતી—ગા. ૯
- શેર ભાત ને શેર રોટલી, સાત જણાં ખાઈને રહેતાં,
 ચ્હા પીધાથી ભુખ મરી ગઈ, લાજ આવે છે બહુ કહેતાં;
 પછી દવા શીદ ડૉક્ટરોની, હોંસે પીતી ને પાતી—ગા. ૧૦
- જરી ચાલતાં ચરણ દુખે છે, એવી આવી છે નબળાઈ,
 ઘી સાકર ને દુધ વીના તો, દીલની લાલી સઘળી ગઈ;
 શોર્ટ સામ્રટથી ચસમા આવ્યા, આંખોની કીકી જતી—ગા. ૧૧
- અરે બંધુઓ હાથે કરીને, ગુર્જરનું કાઢો નખોદ,
 તનદુરસ્તી સારી રહેવા, માટે કરોને સારી શોધ;
 મોઢે મીઠું બોલો છો પણ, મનમાં છે મ્હોટી કાતી—ગા. ૧૨
- ખાવાની ખાવી થઈ, મુકી નીજ ભરથાર,
 નાણું પણ લેતી મમ, છોડ્યાં ધર ને ખાર.

વેલ કમ દુ ફેશન

—:૦:—

સુધરેલી શેઠાણીઓએ, ફેશનને આપેલો આવકાર
ફેશન બલે આવી ઓ બાઈ, હું તો રાજી રાજી થઈ
ધોળા સફેદ હું ધાધરા શીવડાઉં, જુલ મૂકાવું ઝાઝી
પલેટથી તેને પુશકળ ભરાઉં મનને કરું રાજી રાજી ફેશન.
કપડાં ચોળીને રાજીનામું આપ્યું પોલકાંની ઉધરાણી થઈ
જુટ સપાટો પહેરવાનું સાંભળી હું તો રાજી રાજી થઈ ફેશન.
પોલકાં હું તો રૂપાળાં પહેરું વાંકા વાળ દઉં હોળી
સેંટ લવંડર માથામાં નાખું અત્તર દઉં ખુબ ચોળી ફેશન.
રૂપાળી રંગીન સાડી હું પહેરું ચાલું છટાદાર ચાલ
પાવડરને ખુબ મુખપર લગાવું બનાવું ગોરા ગુલાબી ગાલ ફેશન.
અરધે માથે ઓઢવું મારે વાંકી પાંથી પાકું
ખુબ છટાદાર ચાલ ચાલીને પતીને આનંદ પમાડું ફેશન.
વહેલી ઉઠીને કીટલી રે માંડું ચહા બનાવું સારી
હીયરામાં લઈ બધાધરનાં ઢીચીએ ઓચહાદેવીતારી બલીહારી ફેશન.
નાટક જોવા નીત જવું ને ઉડાવું મોજોની બહાર
ધરનો ધણી મારો બીખ માગશે એની બીતી નથી લગાર ફેશન.
પાન ચાવું પીચકારી માર ને મુખ બનાવું લાલ
ઉપર સુકો ને સોપારી ચાવું પટે મુજને બહુ તાલરે ફેશન.
બેઠી બેઠી હું જાત વધારું તોડર રાખું બે ચાર
એક રાંધે બીજો વાસણ માંડે ત્રીજો ગાડી કરે તૈયાર ફેશન.
જાત જાતનાં હું બજાયાં મંગાવું કેવડો મંગાવું સારો
બરફી ગાંડીયા પેટમાં ઠાંસું ધરમાં કરું ઉગારો ફેશન.

એરીંગ ચુની આનંદે મહેરૂં કેવી રૂપાળી દેખાઉ
 ટેબલ ને ખુરશીપર બેસી ચ્હાને બીસકુટ ખાઉં રે ફેશન.
 ફેશનેબલ હું કાક મંગાવું બંગડીયો મંગાવું સારી
 લાલ પાળી ને ગુલાબી બીલોરીની બલીહારી ફેશન.
 મહેરૂં બંગડીઓને રે પાટલીઓ એક પર બીજી ચ્હડાવું
 બેફાટ હું તો મોજ મારૂં ને પતિને બીખ મંગાવું ફેશન.
 મન ગમતી મને મોજો ના મલે વહેલો ઉઠી છેડો વાળું
 દાસ શંકરદીલગીરીથી કહે છે સારાદેશને વળગ્યું ફેશનનું ઝાડુ ફેશન.

હું પ્રભુ! ન્યાયી ખ્રીટીશ રાજ અમર રહો.

—:૦:—

લેખક:—શંકરલાલ પીતામ્બરદાસ વ્યાસ.

પ્રભુ અમારી અરજ છે એક, ન્યાયી ખ્રીટીશનો રાખજો ટેક;
 ન્યાયે ચલાવે છે જે રાજ, અમર તપો આ ખ્રીટીશ તાજ.
 દુઃખ સધળાં જેણે દૂર કર્યાં, ચોરોના લય હર્યાં;
 કોઈ મનુષ્ય ન રહે નારાજ, અમર તપો આ ખ્રીટીશ તાજ.
 કેળવણી માટે કોલેજો ઉઘાડી, ગરીબો માટે હોસ્પિટાલ વધારી,
 ન્યાય માટે ચાલે છે કોર્ટ કાજ, અમર તપો આ ખ્રીટીશ તાજ.
 સ્વતંત્રતા સર્વ કોમને આપી, નિર્ધનતા ઉદ્યોગથી કાપી;
 સુલેહથી ચાલે છે દુનીઆ આજ, અમર તપો આ ખ્રીટીશ તાજ.

છપાવનાર:—શંકરલાલ પીતામ્બર વ્યાસ,

હાલનું ઠેકાણું:—મગનબાગ, પરેલ રોડ—મુંબઈ.

છાપનાર:—શ્રી. મગનલાલ જગજીવનદાસ,

ઠેકાણું—શ્રી 'સરસ્વતી' છાપખાનું, ૩૫૬, નાગદેવી રસ્તો, મુંબઈ.

(૧૧૩-૭૪.)

